

СТАРЕ ВИНО В НОВІ БУРДЮКИ: СПРОБИ ПРОБУДЖЕННЯ АКВІНАТОВОЇ ФІЗИКИ В АРИСТОТЕЛІЧНОМУ НЕОТОМІЗМІ

Статтю присвячено історії аристотелічного неотомізму та ідеям його представників стосовно природознавства та філософії науки.

Ключові слова: неотомізм, природознавство, Воллес, Ешлі, Вайсхайпл, Коннінк, Тома Аквінський.

Аристотелічний неотомізм (надалі – АН) – своєрідний феномен, якому, на жаль, історики філософії, особливо вітчизняні, не приділяють достатньої уваги. За всю історію існування цього підходу йому було присвячено по кілька сторінок у різних книгах на тему історії томізму¹. Стан наукової розробки цієї теми засвідчує, що історикам філософії (і навіть медієвістам) переважно цікавий не томізм як такий, а можливість синтезу томістичного напрямку з більш-менш сучасними напрямами та доктринами, причому в окремих ситуаціях у межах такого синтезу Аквінат залишається в тіні більш популярних філософів.

Саме поняття АН видається дещо тавтологічним, адже очевидно, що томістична філософія в будь-якому прояві має на собі відбиток Стагіритової думки. Імовірно, історія не знає ближчого союзника та уважнішого читача Аристотеля, аніж Тома Аквінський. Однак у томістичній думці після виходу енцикліки «Aeterni Patris» можна спостерігати дві тенденції, покликани зберігати вчення св. Томи в постсхоластичну добу. По-перше, як ми вже вказували, майже кожна форма неотомізму є спробою припасувати вчення Аквіната до тих чи інших трендів у філософії: кантіанства, Гайдегерового трансценденталізму, аналітичної традиції, екзистенційної проблематики тощо. У зв'язку з цим постать Аристотеля, витіснена модними тенденціями, в неотомізмі поступово слабне та відходить на задній план. Саме така особливість дає змогу називати об'єкт нашого дослідження аристотелічним неотомізмом (*aristotelian neothomism*), з огляду на те, що цей напрям, на відміну від інших, акцентує увагу на нероздільності Аквіната і Стагірита та трактує Тому Аквінського як переконаного аристотеліанця [7]. По-друге, хоча цілком очевидно, що славетні 24 тези томізму не здатні дати відповіді на абсолютно всі запитання,

можна спостерігати спроби зробити думку св. Томи інструментом для розв'язання проблем сьогодення, починаючи з теми захисту довкілля² та закінчуючи питанням статі та гендеру³. Цю другу тенденцію чи не найбільш яскраво репрезентовано в межах АН. Тож актуальність дослідження АН полягає не лише у виправленні історичної несправедливості, а й у можливості простежити вплив середньовічної філософії на вирішення цілком сучасних філософських проблем, яких ще не було в XIII ст.

Варто зауважити, що в колі самих томістів відсутня згода стосовно назв та підходів у неотомізмі. Приміром, Фергюс Керр у своєму викладі історії томізму навіть не згадує про існування аристотелічного неотомізму, але при цьому розмежує вітгенштайнський та аналітичний неотомізм [9, с. 21–22]. Відомий неотоміст Едвард Фізер у своєму блозі, присвяченому історії томістичної традиції, про вітгенштайнський неотомізм не говорить узагалі, а аристотелічний неотомізм зводить до школи Рівер Форест [7]. Не все однозначно й з учасниками неотомістичного руху. Наприклад, Норріс Кларк у дослідницькій літературі може фігурувати як представник екзистенційного неотомізму, хоча він сам вважав себе репрезентатором персоналістичного підходу (див.: [6, с. 226–231]), характерного для Люблінської школи неотомізму. Утім, цей самий підхід у дослідженнях того ж Фізера зветься феноменологічним [7]. Варто розуміти, що ми не можемо дорікнути дослідникам історії неотомізму помилками, але єдиного підходу бракує, і це чимала проблема для подальших досліджень.

² Ідеться про т. зв. зелений томізм (екотомізм), який репрезентовано у творах В. Дженкінса, Р. Гранта, Дж. ЛеБланк та К. Томпсона.

³ У той же час розпочинається переосмислення деяких неполіткоректних на сьогодні (але цілком нормальних для Середньовіччя) формулювань Аквіната, у зв'язку з чим думку св. Томи осмислюють ледь не в поняттях фемінізму (М. Нолан, Дж. Хертел).

¹ Зокрема, у роботах Р. Чезаріо, Дж. Кназаса, Дж. Фезера та деяких томістів.

Обличчя нового томізму

Загалом АН – досить неоднорідний північно-американський продукт, що об'єднує Університет Лаваль (Квебек, Канада) та Ліцей Альбертус Магнус (Рівер Форест, Іллінойс, США), а також окремих дослідників, не причетних безпосередньо до цих закладів.

Існування цього напрямку в лавальському варіанті передусім можна пов'язувати з бельгійсько-канадським дослідником **Шарлем де Коннінком** (*Ch. de Koninck*, 1906–1965), професором філософії природи та деканом факультету філософії (1939–1956) Лавальського університету, членом Канадської асоціації філософів, під чийм керівництвом було написано чимало дисертацій медієвістичного спрямування⁴, а також докторських робіт, присвячених питанням природознавства та філософії природи⁵. Сам Коннінк захистив докторську дисертацію про філософію англійського астронома та фізика Артура Еддінгтона в тому ж Лавалі в 1934 р. Варто зауважити, що Коннінк – автор 163 наукових публікацій, присвячених історії науки та критиці сцієнтизму («Моральна відповідальність сцієнтиста», «Питання, які ніколи не порушує наука»)⁶, філософії природи та метафізиці («Про світ», «Дарвінова дилема», «Природознавство як філософія», «Єдність та багатоманіття природознавства»)⁷, історії філософії («Томізм та науковий індетермінізм», «Марксистське та аристотелівське розуміння випадковості», «Абстрагування від матерії: зауваги до Прологу до “Фізики І” св. Томи»)⁸, філософії історії («Природа людини та її історичне буття», «Сучасні філософії історії»)⁹, критиці марксизму («Про популярну інтерпретацію комунізму та марксистського матеріалізму», «Чи справедливо ми критикуємо марксизм?», «Марксизм та політичне суспільство»)¹⁰. У багатьох цих тво-

рах відчутно відбиток філософії св. Томи, а особливо в тих, що стосуються питань природи та її осягнення.

У той же час неотомістична школа Рівер Форест виникає на базі Ліцею природознавства ім. Альберта Великого, відкритого в 1951 р. Вільямом Кейном (*W. Kane*, 1901–1970) та двома його учнями: Реймондом Ногером (*R. Nogar*, 1916–1967) та **Бенедиктом Ешлі** (*B. Ashley*, 1915–2013). У цьому випадку найактивнішим у реалізації проекту аристотелічного неотомізму був саме останній.

Ешлі – колишній троцькіст та атеїст, що під впливом свого наукового керівника Мортімера Адлера прийшов до томізму [8] і в 1941 р. вступив до домініканського ордену. Здобувши ступінь доктора політології, Ешлі вирішив зосередитися на проблемах історії та філософії науки, тож у 1958 р. захистив у Рівер Форест докторську дисертацію на тему «Бездіяльна земля Аристотеля» (“Aristotle’s Sluggish Earth”). Інтерес до цієї теми й визначив подальший науковий шлях. За плечима в нього і викладання в Сент-Луїському університеті, і посада президента в Інституті теології ім. св. Томи в Рівер Форест, і робота в Національному католицькому центрі біоетики у Філадельфії. Ешлі також є автором чималого доробку, присвяченого різноманітним проблемам. Серед найвідоміших праць – «Дослідження внутрішніх цільових причин фізичних речей», «Св. Альберт та природа природознавства», «Теології тіла: гуманістична та християнська», «Шлях до істини: міждисциплінарний та міжкультурний вступ до метафізики»¹¹. У них Ешлі намагався показати необхідність відновлення зв'язку філософії та науки, віри та розуму, а також акцентувати увагу на корисності в цій справі математичної фізики.

Ще однією важливою постаттю в межах руху АН є **Вільям Воллес** (*W. Wallace*, нар. в 1918), президент Американської католицької філософської асоціації (1969–1970), відомий серед істориків науки передусім, як він сам зазначає, завдяки дослідженням, пов'язаним із ранніми творами Галілея, а також із теорією оптики Теодоріка Фрайбурзького та механікою Домінго де Сото [12].

Воллес написав чимало праць, присвячених як теорії науки («Реальність елементарних часток», «Елементарність та реальність фізики елементарних часток», «Моделюючи природу: філософія природи та філософія науки

⁴ Приміром, «Гілеморфізм та становлення у св. Бонавентури» Р. Патріса (1936), «Виклад визначення прекрасного у св. Томи» Ж. Дорваль (1940), «Св. Тома про поділ спекулятивного знання» К. Келлі (1963) тощо.

⁵ Наприклад, «Діалектика та експериментальна біологія» Дж. М. Саппл (1941), «Марксистська діалектика природи» Р. Херман (1945), «Апріоризм з точки зору експериментальної науки» У. Дюфо (1947) тощо.

⁶ “The Moral Responsibilities of the Scientist” (1950), “The Questions Science Does Not Ask” (1961).

⁷ “Le cosmos” (1936), “Natural Science as Philosophy” (1959), “The Unity and Diversity of Natural Science” (1961), “Darwin’s Dilemma” (1961).

⁸ “Thomism and Scientific Indeterminism” (1937), “La notion marxiste et la notion aristotelicienne de contingence” (1950), “Abstraction from Matter: Notes on St. Thomas’s Prologue to the “Physics”, I” (1957).

⁹ “The Nature of Man and His Historical Being” (1949), “Modern Philosophies of History” (1959).

¹⁰ “A propos de l’interpretation populaire du communisme et du materialisme marxiste” (1948), “Do We Criticize Communism for the Right Reasons?” (1951), “Marxisme et societe politique” (1962).

¹¹ “Research into the Intrinsic Final Causes of Physical Things” (1952), “St. Albert and the Nature of Natural Science” (1980), “Theologies of the Body: Humanist and Christian” (1995), “The Way Toward Wisdom: An Interdisciplinary and Intercultural Introduction to Metaphysics” (2006).

в синтезі)¹², так і її історії («Вступ до Галілея: есеї про джерела думки Галілея в Середні віки та в XVI ст.», «Домінго де Сото та іберійське коріння науки Галілея», «Риторика та діалектика в часи Галілея») ¹³. Утім, чи не найбільш відомим Воллес став завдяки спробам осучаснити томізм, надавши йому природознавчої інтерпретації. Ці спроби були реалізовані в працях щодо проблем томізму («Св. Тома Аквінський, Галілей та Айнштайн», «Томізм та сучасна наука: взаємини в минулому, нині та в майбутньому», «Аквінат та темпоральне відношення між причиною та наслідком») ¹⁴. Одне із завдань томізму Воллес убачав у вирішенні одвічної проблеми зв'язку віри та розуму, релігії та науки, що, зокрема, відчутно з самої назви його докторської дисертації – «Фізика та Бог».

Ще однією надважливою особою для АН є викладач Рівер Форест Джеймс Вайсхайпл (*J. Weisheipl*, 1923–1984), доктор філософії за дисертацію «Природа та гравітація», що була захищена в Ангелікумі в 1953 р., та історії за роботу «Фізика Мертонівської школи поч. XIV ст., зокрема у Дамблтона та Хейтсбері». Відомо, що Вайсхайпл зацікавився томізмом та вирішив стати ченцем після прочитання Честертонівської роботи «Святий Тома Аквінський» [11]. Серед інтересів Вайсхайпла – методологія («Природа, масштаб та класифікація наук», «Еволюція наукового методу») ¹⁵ та історія науки («Розвиток фізичної теорії в Середні віки», «Галілей та принцип інерції») ¹⁶, зокрема, в контексті проблеми руху («Природа та рух у Середні віки», «Принцип *Omne quod movetur ab alio movetur* у середньовічній фізиці») ¹⁷. У межах же історії філософії Вайсхайпл віддавав перевагу представникам Мертон-коледжу («Місце Джона Дамблтона в Мертонівській школі», «Оккам та мертоніанці») ¹⁸, Альберту Больштадту («The Problemata

Determinata XLIII, приписана Альберту Великому (1271)», «Альберт Великий та всеохопний гіломорфізм: Авіцеброн. Зауваги до августиніанства XIII ст.») ¹⁹ та Томі Аквінському («Датування та контекст Аквінатового твору “Про вічність світу”», «Коментарі св. Томи до твору “Про небо” Аристотеля») ²⁰.

Серед інших представників АН можна також назвати Р. Макінерні, Б. Мюлагі, М. Адлера, В. Сміта, втім, їхній внесок в АН порівняно менший.

Втрачений Аквінат

У зв'язку із засиллям різних осучаснених видів томізму, представники АН ставлять собі за мету віднайти автентичного Аквіната, втраченого в хаосі модерних інтерпретацій. Виявляється, що «чистий» Аквінат – це коментатор Аристотелевих трактатів, а не автор цілком самодостатніх дискусійних питань чи сум. Більше того, для представників АН Тома Аквінський – це передусім філософ, що цікавився природою, а не надприродним, фізикою, а не метафізикою. І до того ж, оскільки представники АН були істориками науки, то для них було характерне осмислення того внеску, що томізм зробив для науки.

Так, В. Воллес у своїх статтях часто звертає увагу читачів на те, що томісти XV–XVI ст. активно цікавилися темами швидкості падіння тіла, руху у вакуумі і т. п., тобто брали участь у тих дискусіях, що з часом породили нову механіку (приміром: [14, с. 70]). Звісно, і сам Аквінат як учень Альберта Великого не стояв осторонь філософії природи та, як відомо, писав коментарі до природничих трактатів Аристотеля. Тому у своїх міркуваннях про те, що може томізм дати сучасній людині, Воллес доходить висновку, що томізм є синтезом того найкращого, що можна запозичити з наук про природу та з екзистенціалізму, феноменології та персоналізму. А отже, саме томізм здатен розв'язати чимало проблем сучасної людини [14, с. 81].

Більше того, нова фізика, в основі якої лежить онтологічна невизначеність та несталість, – це серйозний виклик для томізму та метафізики і гносеології загалом, адже в XX ст., приміром, виникає питання щодо онтологічного статусу нововідкритих елементарних часток та специфіки їхньої

¹²“The Reality of Elementary Particles” (1964), “Elementarity and Reality in Particle Physics” (1967), “The Modeling of Nature: Philosophy of Science and Philosophy of Nature in Synthesis” (1996).

¹³“Prelude to Galileo: Essays on Medieval and Sixteenth-Century Sources of Galileo’s Thought” (1981), “Domingo de Soto and the Iberian Roots of Galileo’s Science” (1997), “Rhetoric and Dialectic in the Time of Galileo” (2003).

¹⁴“St. Thomas Aquinas, Galileo, and Einstein” (1961), “Thomism and Modern Science: Relationships Past, Present and Future” (1968), “Aquinas on the Temporal Relation Between Cause and Effect” (1974).

¹⁵“The Nature, Scope and Classification of the Sciences” (1977), “The Evolution of Scientific Method” (1985).

¹⁶“The Development of Physical Theory in the Middle Ages” (1985), “Galileo and the Principle of Inertia” (1985).

¹⁷“Nature and Motion in the Middle Ages” (1985), “The principle *Omne quod movetur ab alio movetur* in Medieval Physics” (1985).

¹⁸“The place of John Dumbleton in the Merton School” (1959), “Ockham and the Mertonians” (1984).

¹⁹“The Problemata Determinata XLIII ascribed to Albertus Magnus (1271)” (1960), “Albertus Magnus and Universal Hylomorphism: Avicbron. A Note on Thirteenth-Century Augustinianism” (1980).

²⁰“The Date and Context of Aquinas’ *De aeternitate mundi*” (1983), “The Commentary of St. Thomas on the *De caelo* of Aristotle” (1985).

взаємодії. Здавалося б, що стосовно цих питань може сказати томізм? Так, Аквінат не може надати свою інтерпретацію квантової механіки, яка повністю спростовує його світобачення та теорію пізнання. Утім, через близькість до проблем людини томістична філософія, на думку представників АН, здатна багато чого запропонувати сучасній науці.

Так, основні принципи та погляди представників АН щодо ролі томізму в сучасній науці було коротко викладено в статті-маніфесті Ешлі «Школа Рівер Форест та філософія природи сьогодні». Згідно з цією роботою, саму філософію Аквіната без теологічної компоненти варто шукати саме в коментарях до Аристотеля. У цьому положенні АН радикально відрізняється від екзистенційного неотомізму, що орієнтується найчастіше на «Суму теології», «Коментарі до Сентенцій Петра Ломбардського» і т. п. Окрім того, на думку Ешлі, Аквіната слід інтерпретувати як переконаного аристотеліанця, який якщо й запозичує елементи платонізму, то лише з Отців Церкви, і лише такі, що не суперечать Стагіритовій епістемології. І попри те, що Аквінат чимало запозичив у неоплатоніків, представники АН не вважали це важливим ані для науки, ані для самого томізму. Більше того, найкоректніша інтерпретація Томи, на думку цих філософів, залежатиме від адекватного розуміння його вчення про порядок наук, а всі спроби відділити емпіричні науки про природу від раціональної філософії не можна вважати автентичним томізмом. Також Ешлі наголошував, що ключ до коректного дослідження природничих наук Аквіната та Аристотеля криється в правильному розумінні «Органону», особливо «Другої аналітики» (див.: [2, с. 1–7]).

Що ж до сьогодення, то різниця між сучасним природознавством та філософією природи не має сутнісного підґрунтя. Актуальне їх нині розмежування, як вважають представники АН, полягає в ідеологічній заангажованості науковців, що виникла після Галілея, і цю заангажованість слід подолати. А ось природознавство Аквіната та Аристотеля, можливо, й застаріле у своїх подробицях, але комплексно може надати сучасній науці принципи фундаментального аналізу. Це дасть змогу подолати чимало парадоксів, що можуть мати катастрофічні культурні та етичні наслідки. До того ж ані метафізика, ані теологія не можуть стати необхідним теоретичним базисом для сучасної науки. Інакше кажучи, метафізика та теологія відокремлені від філософії природи і за суттю, і за фактом (див.: [2, с. 8–16]).

Якщо проаналізувати всі ці пункти, то стає зрозумілим, що томізм у варіанті АН пропонує нам дуже вузьке розуміння св. Томи як послідовного аристотеліанця, а будь-які прояви індивідуальності у творах Аквіната для неотомістів-аристотеліанців не варті уваги, якщо суперечать Стагіриту. Виявляється, що автентичний Тома – це Аристотель. Окрім того, з описаного можна дійти висновку, що, на думку представників АН, філософія природи передує метафізиці, так само як природа в порядку пізнання передує своїм джерелам. Саме філософія природи чи природознавство, яке обґрунтовує предмет метафізики, має бути основою досліджень сущого. Справді, зауважує Ешлі, до сфери природознавства належать терміни, актуальні й для метафізики: зародження (*generatio*), знищення (*corruptio*), рух і т. д. [3, с. 147]. Окремо можна виділити теми, спільні і для філософії природи, і для метафізики. Приміром, смерть речі можна розглядати в контексті втрати субстанційної форми, а також у контексті знищення елементів. Та чи не найбільш проблемними в цій сфері є докази буття Бога.

Метафізика та доказ *Ex motu*

Справді, оцінка аргументів на користь існування Бога незмінно приводила представників АН до висновку, що фізика в порядку пізнання передує метафізиці і тому є вступом до Аквінатової першої філософії (див.: [5, с. 91]). Якщо взяти для прикладу перший аргумент, *ex motu*, що, як відомо, апелює до необхідності існування нерухомого Першорухія, то ми неодмінно помітимо, що цей аргумент не постулює існування християнського Бога. Томістичний Бог, запропонований в аргументах, безособистісний, він не є персоною, йому бракує тих досконалостей, які йому приписує Святе Письмо. Це, по суті, мертва абстракція, задіяна як методологічний інструмент для відділення двох сфер: теології як першої філософії та теології як священної науки. Ще до Аквіната Аверроес вказував на те, що цей доказ має радше фізичний характер [Averroes. De Phys. I, com. 83], а після Аквіната цей доказ через його «фізичність» ставили під сумнів схоласти Каетан та Франциско Суарез.

Утім, через відсутність у доказі аргументу стосовно безтілесності Бога роль Першорухія можуть, приміром, виконувати небесні тіла, що в томістичній системі абсолютно нерухомі. Але, здається, Аквінат і сам цілком усвідомлював проблемність цих «доказів», що й змусило його назвати їх «шляхами», а в «Сумі теології» в кінці кожного шляху додавати: «і це ми називаємо Богом» [de Aquino. STh, I, q. 2, a. 3 co].

Більше того, схоласти, що здобули освіту на базі томістичної традиції, звернули увагу ще на одну деталь. Аристотель наголошував на тому, що жодна наука не може обґрунтовувати свій предмет [Post. Anal. 76b1–23]. До кола предметів метафізики, яке б визначення цієї дисципліни ми не запозичили в Аристотеля, входитиме й Бог, чи то як конкретне суще, чи то як причина іншого сущого. У зв'язку з цим цілком закономірно, що метафізика не повинна обґрунтовувати Бога, натомість це робитиме фізика, тож і аргументи мають бути цілком фізичними, приміром, апеляція до руху. Утім, проблема полягає в тому, що з фізичних аргументів не випливає метафізичний Бог як комплекс усіх досконалостей (простоти, єдності, блага, істинності), що відділяють його від тварного світу, і тим більше не випливає Бог християнський. Перед нами лише найменування того, що ми називаємо Першорухієм, до того ж з цього аргументу аж ніяк не випливає, що цей Першорухіє є водночас чистим актом, як це постулює св. Тома в різних місцях.

На це зважає Воллес, зазначаючи, що якщо у своєму продовженні християнська метафізика

потребує відповідних метафізичних міркувань, то, приміром, початкові аспекти першого аргументу ґрунтуються на філософії природи [13, с. 372]. Утім, проблема першого аргументу на користь буття Божого полягає не в тому, що з фізики засобами розуму не можна вивести метафізичні принципи, а в тому, що аргумент цей неповний. Однак перший шлях демонструє, що в порядку пізнання фізика передує метафізиці.

Отже, аристотелічний неотомізм – це північноамериканський напрям, орієнтований на тлумачення Аквіната через Аристотеля, акцентування уваги саме на філософії природи з метою водночас зробити внесок у сучасну науку і створити підґрунтя для подальшої метафізики. Оскільки переважно всі представники АН були священнослужителями, то напрям цей має яскраве антисцієнтичне та креаціоністське забарвлення. І, попри незадовільний стан дослідження цієї теми, він продовжує впливати на філософські та навколонукові дискусії, зокрема стосовно методології та етичних аспектів наукової діяльності.

Список літератури

1. Аристотель. Вторая аналитика / Аристотель // Метафізика. Аналітика / Аристотель. – М.: ЭКСМО; СПб.: Мидгардб, 2008. – С. 611–683.
2. Ashley B. The River Forest School and the Philosophy of Nature Today / B. Ashley // Philosophy and the God of Abraham: Essays in Memory of James A. Weisheipl, OP. – Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1991. – P. 1–16.
3. Ashley B. The Way Toward Wisdom: an Interdisciplinary and Intercultural Introduction to Metaphysics / B. Ashley. – Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2006. – 617 p.
4. Averroes. Aristotelis De Physico auditu libri octo, cum Averrois Cordubensis variis in eosdem commentariis / Averroes. – Venetiae: editio Juntina secunda, 1562. – 508 p.
5. Cessario R. A Short History of Thomism / R. Cessario. – Washington: The Catholic University of America Press, 2005. – 106 p.
6. Clarke N. W. The Creative Retrieval of Saint Thomas Aquinas: Essays in Thomistic Philosophy, New and Old / N. W. Clarke. – NY: Fordham University Press, 2009. – 250 p.
7. Feser E. The Thomistic Tradition. Part I [Електронний ресурс] / E. Feser. – Режим доступу: <http://edwardfeser.blogspot.com/2009/10/thomistic-tradition-part-i.html>. – Назва з екрана.
8. Institute for Advanced Physics Loses a Dear Friend Fr. Benedict Ashley, O. P., Associate Faculty [Електронний ресурс] // The Institute News. – Режим доступу: http://www.iapweb.org/newsletter_spl3.pdf. – Назва з екрана.
9. Kerr F. After Aquinas. Versions of Thomism / F. Kerr. – Oxford: Blackwell Publishing, 2002. – 254 p.
10. Thomas de Aquino. Summa theologiae cum commentariis Thomae de Vio Caietani. Prima pars / Sancti Thomae de Aquino Opera omnia iussu Leonis XIII P. M. edita. – Roma: ex typographia Polyglotta, 1888. – Т. 4. – 509 p.
11. Wallace W. In Remembrance of James A. Weisheipl, O. P. 3 July 1923 – 30 December 1984 / W. Wallace // Proceedings of the American Catholic Philosophical Association. – 1985. – Vol. 59. – P. 348–349.
12. Wallace W., OP. Historian and Philosopher of Science: An Interview [Електронний ресурс] / William Wallace, OP. – Режим доступу: <http://www.innerexplorations.com/philtext/ww.htm>. – Назва з екрана.
13. Wallace W. The First Way: A Rejoinder / W. Wallace // The Thomist. – 1975. – Vol. 39. – P. 375–382.
14. Wallace W. Thomism and Modern Science: Relationships Past, Present and Future / W. Wallace // The Thomist. – 1968. – Vol. 32. – P. 67–83.

O. Sakovska

OLD WINE INTO NEW WINESKINS: ATTEMPTS AT AQUINAS' PHYSICS REINVIGORATION WITHIN ARISTOTELIAN NEOTHOMISM

The article primarily concerns the history of aristotelian neothomism and ideas of its representatives towards natural science and philosophy of science.

Keywords: neothomism, natural science, Wallace, Ashley, Weisheipl, Konninck, Thomas Aquinas.

Матеріал надійшов 02.03.2015